

Så påverkas företagen i Jönköpings län

En rapport om energikrisens påverkan på näringslivet av
Handelskammaren Jönköpings län, Företagarna, Lantbrukarnas
Riksförbund och Svenskt Näringsliv

Hannes Malmberg
Student, Statsvetarprogrammet
Göteborgs Universitet

Annika Cederfeldt
Näringslivspolitisk chef
Handelskammaren Jönköpings län

Inledning

Denna rapport är baserad på en enkät som skickades ut av Företagarna, Handelskammaren Jönköpings län, Lantbrukarnas Riksförbund och Svenskt Näringsliv. Initiativet till enkäten, vars svar redovisas i den här rapporten, togs av ovan nämnda organisationer för att ge en samlad bild av energikrisens påverkan på Jönköpings läns företag. Responsen var mycket god och andelen fritextsvar ger en indikation på att frågorna är mycket angelägna för företagen.

Totalt besvarades enkäten av 564 företag från olika branscher. Enkäten bestod av frågor av både sluten och öppen karaktär, där det vid vissa frågor även gavs möjlighet att ge fritextsvar.

Sammanfattningsvis ger svaren en bild av att företagen är mycket påverkade av de höga elpriserna då 64% av företagen anger att de har en kännbar eller mycket kännbar påverkan. Nedbrutet till industrin är det 85% som anger att de har en kännbar eller mycket kännbar påverkan. Svaren visar tydligt att tillverkningsindustrin riskerar att förlora viktig kompetens om de tvingas varsla, då det finns svårigheter att hitta ny och rätt typ av kompetens.

Fördelning av företag

Som tidigare nämnt bygger denna rapport på en enkät som totalt har besvarats av 564 st företag inom olika branscher. Fördelningen av branscher är följande:

- 48% inom gröna näringar
- 26% inom tillverkningsindustrin
- 13% inom tjänstesektorn
- 8% inom handel
- 3% inom hotell & restaurang
- 1% inom besöksnäringen

Av de som besvarat enkäten är över 41% enmansföretag. Ca 30% av företagen har 1-10st anställda, ca 18% har 11-50st anställda, nästan 8% av företagen består av 51-250st anställda och slutligen har strax över 2% av de som besvarat enkäten 251 st eller fler anställda.

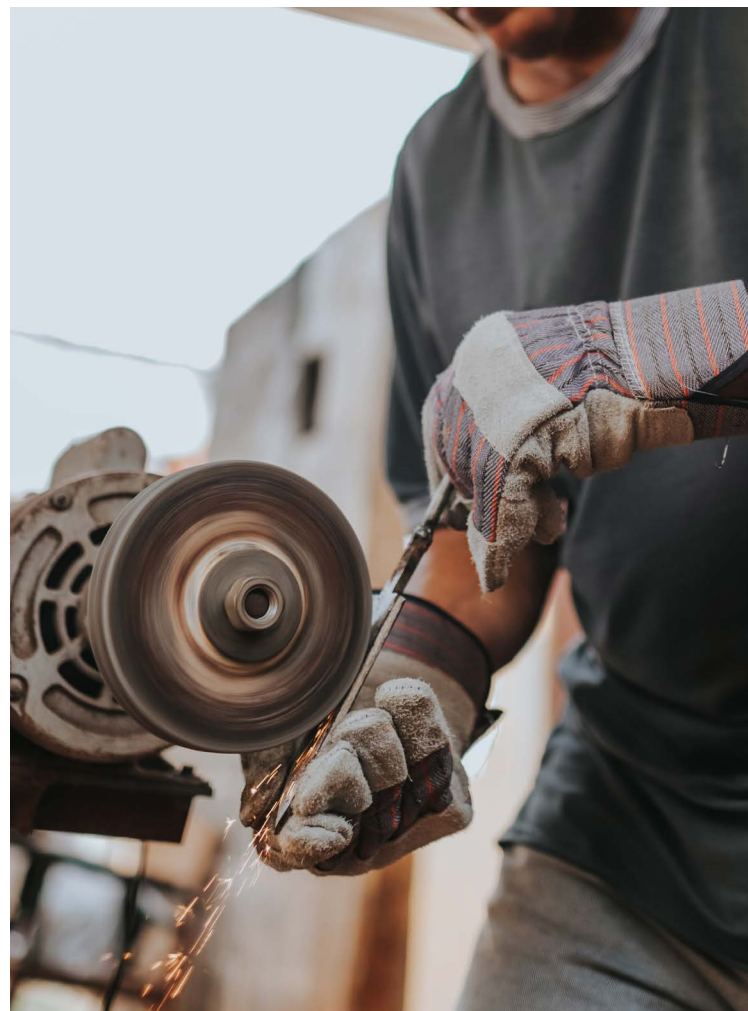
Av de företag som besvarat enkäten tillhör 65% elområde tre och 35% elområde fyra.

I den här rapporten redovisas data för samtliga företag som deltagit i enkäten. Tillverkningsindustrin och de gröna näringarna har brytits ut ur datan då dessa stod för störst svarsandel och båda näringarna är energikrävande, samt stora och strategiskt viktiga för länet.

Tillverkningsindustrins betydelse är stor, exempelvis visar Statistiska centralbyrån (scb.se) att Jönköpings län är det län som har högst andel förädlingsvärde inom tillverkningsindustrin. Energikrisen slår därmed synnerligen hårt mot vårt läns företag.

Tillverkningsindustrins betydelse visas även genom de antal arbetstillfällen som tillverkningsindustrin skapar. Exempelvis har ca 57% av invånarna i Gnosjö kommun anställning inom industrin, i Gislaveds kommun ca 40%. Detta i jämförelse med 10% som är genomsnittet i landet.

Något som ytterligare visar på tillverkningsindustrins betydelse för länet är att Jönköpings län har företag inom tillverkningsindustrin som är stora exportörer. Även här är Gnosjö och Gislaveds kommun tydliga exempel där Gnosjö kommun exporterar 160% mer per person än rikssnittet och Gislaveds kommun ca 60% mer per person. De gröna näringarna är också särskilt viktiga för länet. Ett exempel som belyser deras vikt inom södra Sverige är att hela 90% av Sveriges livsmedelsproduktion sker i elområde tre och fyra.

Påverkan på företaget

Sett till den övergripande statistiken baserat på de 564 företag som besvarade enkäten framkommer det att påverkansgraden kring elpriserna är relativt jämnt fördelat. 28% uppgav att det "påverkar något", 30% att det är en "kännbar påverkan" och 34% uppgav att det är en "mycket kännbar påverkan". Till höger visas diagram 1 som inkluderar alla företags svar kring hur elpriserna påverkar deras företag.

När statistik gällande tillverkningsindustrin bryts ut ges en tydligare bild av hur drabbad denna bransch är. Diagram 2 visar hur en betydande andel av tillverkningsindustrin har en "mycket kännbar påverkan". 34% anger en "mycket kännbar påverkan" när samtliga branscher tas i beaktande, men nedbrutet till företagen inom tillverkningsindustrin anger 55% att de upplever en "mycket kännbar påverkan" av de höga elpriserna.

För att få en jämförande bild mellan olika branscher visas även statistik över hur elpriserna påverkar företagen inom de gröna näringarna i Diagram 3.

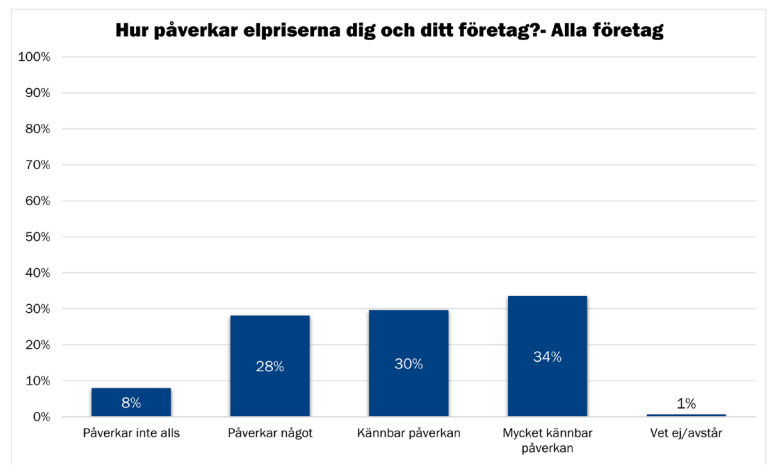

Diagram 1.

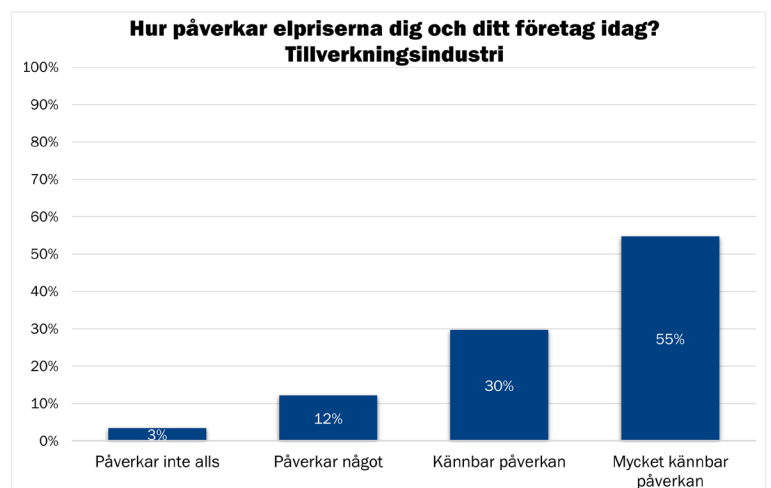

Diagram 2.

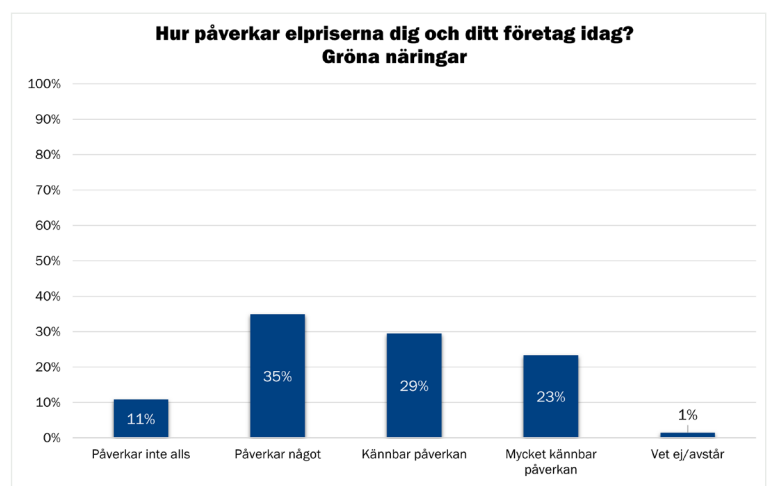
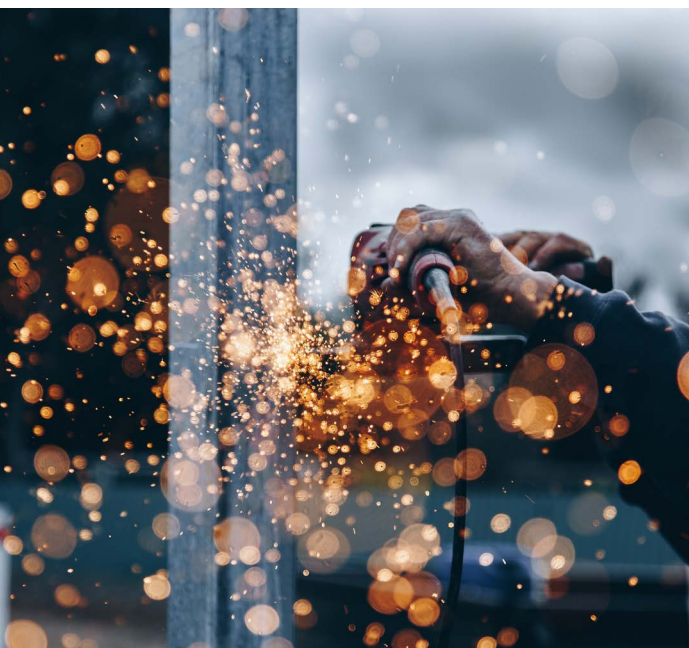

Diagram 3.

Ökade elkostnader

Det är många faktorer som påverkar i vilken grad företaget har fått ökade kostnader, och detta är något som kan skilja mycket från bransch till bransch. Svartalternativen som fanns kring ökade elkostnader var en ökning på: 0–20%, 21–50%, 51–100%, 101–400% och 400% eller mer. Sett till helheten bland alla de 564 företag som deltog i enkäten är det jämnt fördelat mellan de fyra första svartalternativen.

Diagram 4 visar att 28% av företagen svarade att de fått ökade elkostnader med 0–20%, 23% av företagen svarade 21–50%, 22% svarade 51–100%, 26% har sett ökning på 101–400% och slutligen svarade 2% att elkostnaderna ökat med 400% eller mer.

Flera företag inom industribranschen är väldigt energikrävande, och därav blir det särskilt intressant att se hur denna bransch är drabbad. Bryter man ut statistik specifikt för industriföretagen, särskiljer sig ett av svartalternativen i jämförelse med samtliga branscher. Bland industriföretagen är det 38% som uppskattar att deras elkostnader har ökat med 101–400%, vilket är strax över 10% fler i jämförelser med samtliga företag.

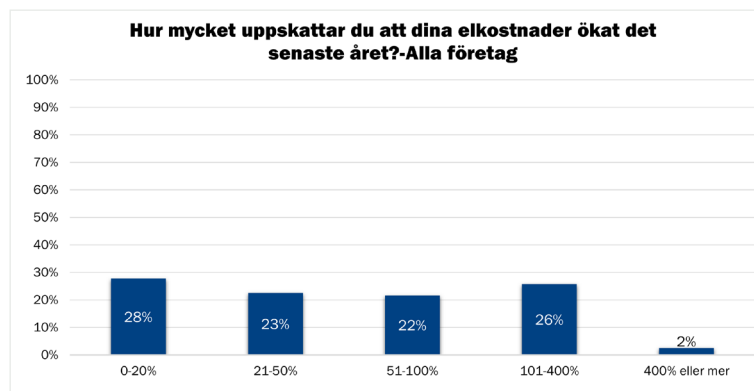

Diagram 4.

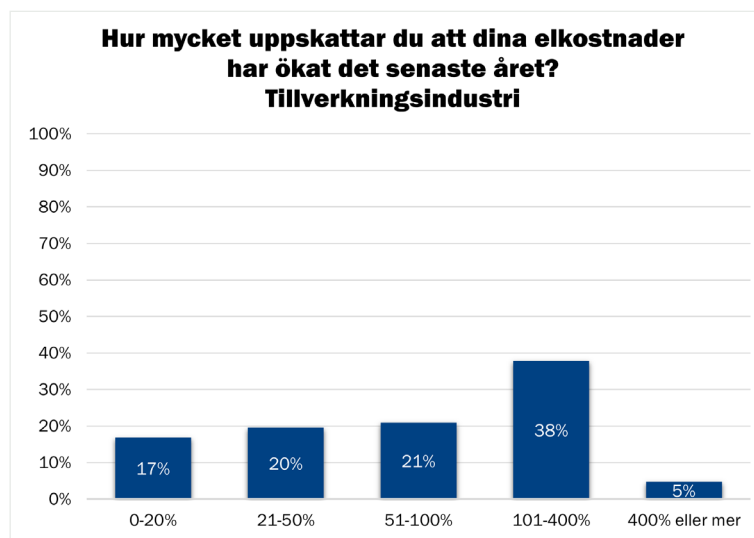

Diagram 5.

Företagets förmåga till överlevnad

En viktig fråga som ställdes till företagen var den kring hur länge de tror att de kommer klara sig med rådande kostnadsläge utan åtgärder. De svarsalternativ som fanns med var tidsperioderna: 1 månad, 3 månader, 6 månader, samt 12 månader eller längre. Sett till helheten var det 64% som svarade att de klarar sig 12 månader eller längre. Ser man till tillverkningsindustrin specifikt, sjönk det till 48%, medan det i stället ökade inom de gröna näringarna där 76% svarade att de klarar sig 12 månader eller längre.

Även i denna fråga särskiljer sig tillverkningsindustrin. Ca en tredjedel svarade att företaget kommer klara sig 6 månader utan åtgärder i rådande kostnadsläge. Samt hela 18% som svarade 3 månader.

Vidare ställdes frågan vilka åtgärder företagen kommer vidta för att kunna överleva krisen. 60% av företagen som svarat på frågan angav att de planerar stoppa investeringar, 40% att de kommer behöva dra ner på verksamheten och 19% svarar att de kommer behöva varsla personal.

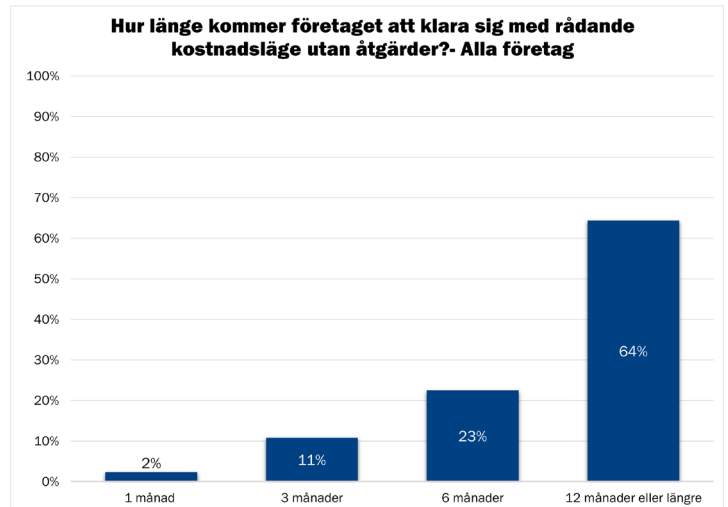

Diagram 6.

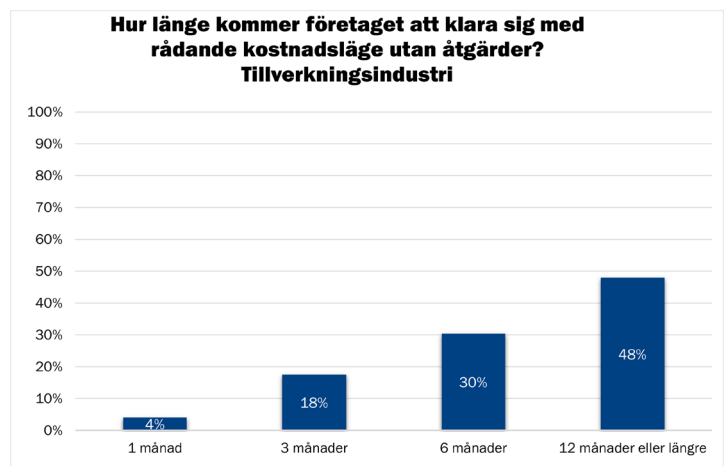

Diagram 7.

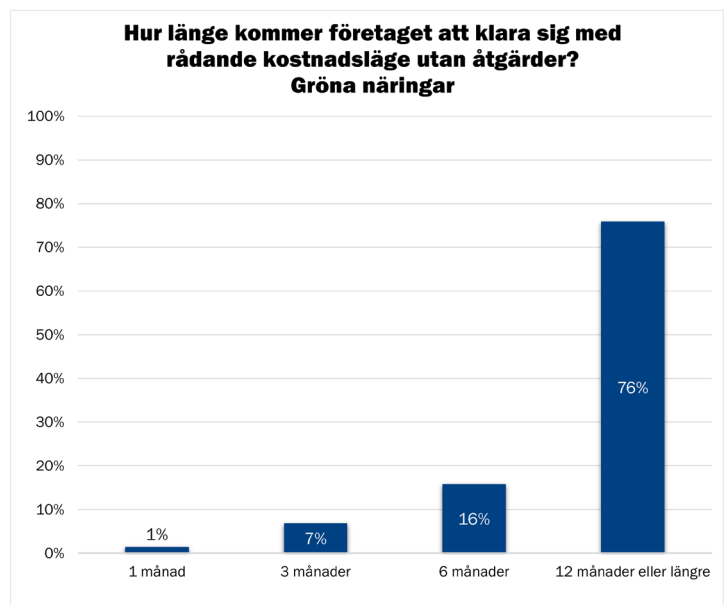

Diagram 8.

Kompetens

Kompetensförsörjning är även något som blir särskilt relevant under tider som dessa, där risken för att tappa nyckelkompetens i samband med varsel är stor. Detta kan medföra långsiktiga konsekvenser då många företag kan ha svårigheter att hitta ny och rätt typ av kompetens som krävs för deras verksamhet.

I detta avsnitt redovisas hur företagen förutspår att de kommer tappa viktig kompetens under krisen. Något som särskiljer sig bland denna statistik är Diagram 11. Här syns tydligt att de gröna näringarna inte tror att de kommer mista kompetens under krisen - 81 % svarar "inget alls" vilket är betydligt högre än tillverkningsindustrin där endast 35% svarade "inget alls".

Det är alltså en stor andel av företagen inom de gröna näringarna som inte tror att de kommer tappa någon kompetens överhuvudtaget. En bakomliggande förklaring till detta är att flera av de företag som tillhör gröna näringar i stor utsträckning är familjeföretag med få anställda. Bland de företag som tillhör gröna näringar som besvarat denna enkät är ca 80% familjeföretag. Kompetensen ligger i dessa fall inte i själva företaget, utan de kompetenser som behövs till olika arbetsuppgifter i företagets verksamhet kan exempelvis köpas in via olika rådgivningsföretag. Detta är kompetenser utöver det dagliga arbetet som bedrivs.

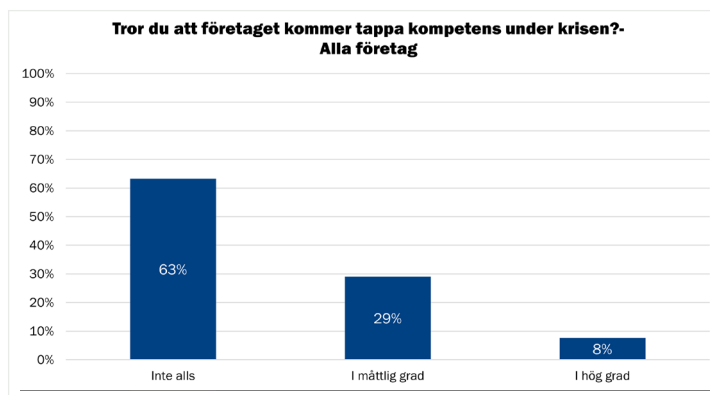

Diagram 9.

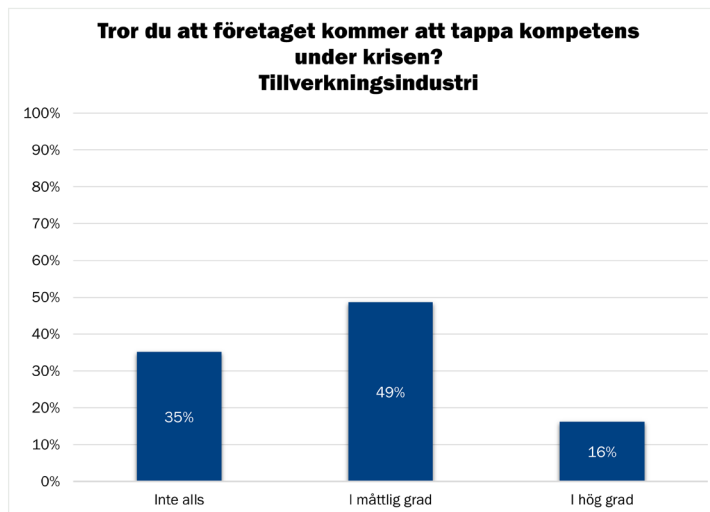

Diagram 10.

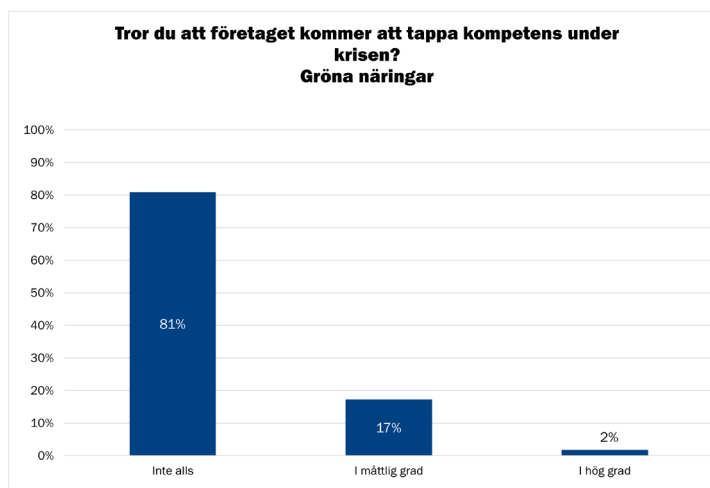

Diagram 11.

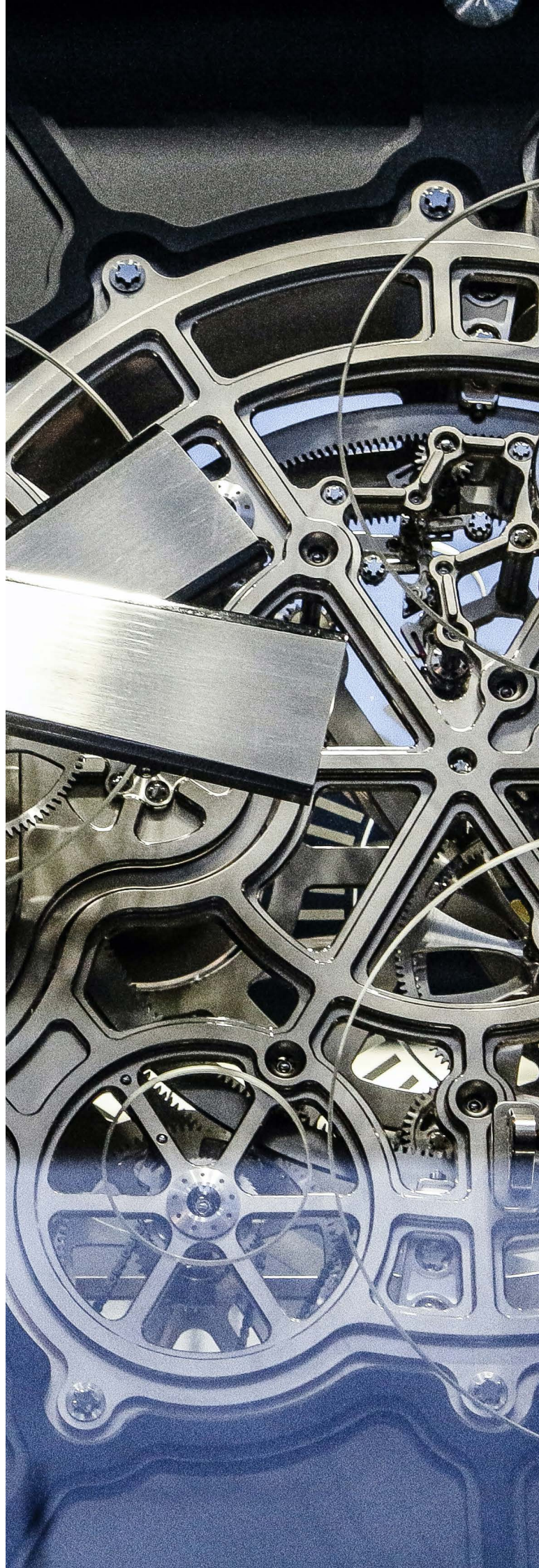
Företagen som deltagit i enkätundersökningen som tillhör de gröna näringarna är därmed mindre oroliga att tappa kompetens, vilket skulle kunna vara en av anledningarna till att stapeln "inte alls" är högre inom denna sektor till skillnad från exempelvis tillverkningsindustrin.

Av företagen inom tillverkningsindustrin är det 16% som angett att de tror att de kommer tappa kompetens i hög grad. Det kan vid en första anblick ses som en relativt låg andel men sett till hur svårt det är att återrekrytera till industrin kan varje förlorad medarbetare ses som en förlorad kompetens som är svårt att få tillbaka.

Avslutning

Sammanfattningsvis belyser denna rapport hur allvarligt läget är bland företagen i Jönköpings län gällande kostnader för energi och den kompetens som är avgörande för att företagen ska kunna bedriva sin verksamhet. Resultatet som framkommit ur den enkät som skickades ut av Företagarna, Handelskammaren Jönköpings län, Lantbrukarnas Riksförbund och Svenskt Näringsliv visar att tillverkningsindustrin är en av de branscher som är särskilt hårt drabbade av ökade kostnader för energi och risken för att tappa viktig kompetens.

Att 60% anger att de planerar att stoppa investeringar är djupt oroande då det innebär att företag som skulle leverera investeringarna även drabbas. En följd av stoppade investeringar blir även att företagets utvecklingstakt blir långsammare, och i dagens hårda konkurrenssituation är det viktigt för varje företag att vara i framkant vad gäller innovation, effektivisering och omställning etc.

En rapport av Handelskammaren Jönköpings län, Företagarna,
Lantbrukarnas riksförbund och Svenskt Näringsliv

företagarna

LANTBRUKARNAS
RIKSFÖRBUND

